0 - 6 jaar

SPEEL TIP

Speelplezier

Uit de kindermond

“ Ik loop rond in de ruimte en zie in de bouwhoek iets nieuws liggen. Wauw, dat zijn allemaal schoendozen met een deksel! Begeleidster Marie kijkt en ziet dat ik het boeiend vind. De dozen open en toe doen, dat vind ik interessant. En als ze toe zijn, kan ik ze op elkaar zetten! Ik maak een stapel van de schoendozen en probeer er bovenaan enkele blokken op te zetten. Oh, dat is spannend! Ik kijk even naar Marie en ze zegt ‘probeer maar’. Ik ga verder en probeer op mijn tenen te staan. Marie ziet dat het niet zo goed lukt en zegt: ‘misschien kan je het trapje gebruiken’. Dat vind ik een goed idee! Fijn dat ze me helpt en ook zelf laat proberen! ”

Hoe geef jij kinderen zoveel mogelijk speelplezier?

Als kinderbegeleider speel je een belangrijke rol in het spel van kinderen. Jij zorgt ervoor dat kinderen veel kunnen spelen en helemaal kunnen opgaan in hun spel.

Door goed te kijken naar hoe kinderen spelen, ontdek je wat ze leuk vinden, wat hen nieuwsgierig maakt en wat ze nodig hebben. Zo kan je samen met je collega’s zorgen voor een fijne speel-ruimte, boeiend materiaal en leuke speelkansen.

Soms gaan kinderen zo op in hun spel dat het lijkt alsof ze jou niet nodig hebben. Toch blijft jouw rol belangrijk. Je helpt kinderen om te starten met spelen, brengt kinderen samen en geeft nieuwe ideeën als het spel vastloopt. Je zorgt er ook voor dat kinderen rustig kunnen verder spelen.

Maar je hoeft niet altijd mee te doen. Kinderen kunnen zelf kiezen wat ze spelen, hoe ze spelen en wat ze met materiaal doen. Ze bedenken hun eigen plannen en proberen dingen uit. Het gaat dus om een goed evenwicht: je helpt kinderen waar nodig en geeft hen de ruimte om zelf te spelen.

Benieuwd of jij er al alles aan doet om kinderen goede speelkansen te geven? Doe dan de test op de volgende pagina.

www.speelbank.be Diverscity vvsg steunpunt kinderopvang

Leestips

- *Ervaringsgericht werken in de voorschoolse kinderopvang,* Laevers, F., Silkens, K., & Declercq, B., LannooCampus – CEGO (2020)
- *Het rijk der spelen*, Steverlynck, A., & Wemel, S., Politeia (2022)
- *Een dag in de babygroep: Geïnspireerd op de visie van Emmi Pikler*, Meyling, H., Uitgeverij SWP (2020)
- *Gids tot intens spelen*, VDS vzw
- *Intens spelen in de praktijk*, VDS vzw
- BlinkTV en Blink voor inspirerende praktijken en e-learnings
- De andere speeltips van Speelbank.be

Met dank aan
Speelmakers en VVSG voor het schrijven van deze speeltip

Doe de test!

Zorg jij voor voldoende speelplezier in jouw opvang?

Geef jezelf een punt voor elke stelling die klopt.
Tel je punten op en bekijk onderaan het resultaat.

- ○ Ik observeer regelmatig het welbevinden en de betrokkenheid van elk kind.
- ○ Ik kijk wat elk kind nodig heeft om goed te spelen en wat het graag doet. Ik ken de interesses van elk kind.
- ○ Ik let ook op kinderen die stil zijn of niet meteen gaan spelen. Ik help hen om iets te vinden waarmee ze graag spelen.
- ○ Ik observeer waarmee kinderen graag spelen. Ik geef hen materiaal dat daarbij past.
- ○ Ik geef kinderen tijd om zelf te ontdekken waarmee en hoe ze willen spelen.
- ○ Ik bied kinderen verschillende activiteiten aan, zodat ze nieuwe dingen kunnen proberen.
- ○ Als een kind moeilijk tot spelen komt, help ik het op weg. Bv. door even mee te spelen.
- ○ Ik zet de speelhoeken en het speelgoed zo klaar dat kinderen ze zelf kunnen zien, kiezen en nemen.
- ○ Ik kijk hoe kinderen spelen in de ruimte en met het materiaal. Ik verander iets aan de inrichting of het materiaal als dat helpt om meer te spelen.
- ○ Ik zorg dat kinderen met verschillende soorten materiaal kunnen spelen en verschillende dingen kunnen doen.
- ○ Ik laat kinderen zelf bedenken hoe ze met materiaal spelen. Een blok mag bijvoorbeeld ook een telefoon zijn.
- ○ Ik laat kinderen volop ontdekken en uitproberen, ook als ze daarbij vuil worden.
- ○ Ik geef kinderen tijd om vrij te spelen én om samen met mij begeleid te spelen. Ik vind beide even belangrijk.
- ○ Ik geef kinderen de kans om zelf een spel te beginnen en te kiezen wat ze willen doen.
- ○ Ik geef kinderen ideeën om verder te spelen, maar ze mogen zelf kiezen of ze dit doen. Het is geen opdracht.
- ○ Ik vertel wat ik een kind zie doen, zonder te zeggen of het goed of fout is. Bijvoorbeeld: 'Je hebt een hoge toren gebouwd!'
- ○ Ik stel vragen of geef woorden aan wat kinderen doen. Zo help ik hen om verder te spelen en nieuwe dingen te ontdekken.
- ○ Als kinderen helemaal opgaan in hun spel, geef ik hen waar mogelijk extra tijd om verder te spelen. Ik ben flexibel in mijn dagplanning.
- ○ Ik help kinderen om elkaar te vinden en samen te spelen, als ze dat willen.
- ○ Ik geef jongere en oudere kinderen kansen om samen te spelen en van elkaar te leren.
- ○ Ik denk regelmatig na over waarom spelen belangrijk is voor kinderen in mijn opvang.
- ○ Ik denk na over wat ik kan veranderen zodat de kinderen meer en fijner spelen.
- ○ Ik praat met collega's over hoe de kinderen spelen en wat ons daarbij opvalt.
- ○ Ik praat met collega's over wat we belangrijk vinden bij spelen en wat we nog beter kunnen doen.
- ○ Als spelen niet goed loopt of ik vragen heb, bespreek ik dat met mijn collega's, mijn team, de pedagogisch coach of de verantwoordelijke.
- ○ Ik vertel ouders wat hun kind graag speelt en ontdekt, niet alleen hoe het gegeten en geslapen heeft.

0-10 punten Je staat aan het begin!
Je hebt al aandacht voor het speelplezier van kinderen. Dat is een mooie start! Er zijn nog heel wat kansen om kinderen meer en fijner te laten spelen. Kijk naar de stellingen waarop je 'nee' antwoordde. Kies één of twee dingen die je wilt verbeteren. Begin klein. Kijk bijvoorbeeld wat kinderen graag spelen en hoe je hen daarbij kan helpen. Wil je hiermee aan de slag? Gebruik het stappenplan 'In 10 stappen naar meer speelplezier'. Het helpt je om na te denken over je aanpak, nieuwe dingen uit te proberen en te kijken wat werkt. Elke kleine stap zorgt voor meer speelplezier!

11-19 punten Je bent goed op weg!
Je doet al heel wat om kinderen speelplezier te bezorgen. Je geeft hen kansen om te ontdekken, zelf te kiezen en samen te spelen. Goed bezig! Bekijk de stellingen waarop je 'nee' antwoordde. Wat kan je nog anders aanpakken? Kies iets wat je de komende dagen wilt uitproberen. Het stappenplan 'In 10 stappen naar meer speelplezier' helpt je om samen met je collega's na te denken over wat al goed loopt en wat nog beter kan. Zo maak je van je ideeën concrete acties. Je bent goed op weg. Blijf ontdekken wat werkt voor de kinderen in jouw opvang!

20-26 punten Speelplezier ten top!
Wauw! Jij geeft kinderen al heel wat kansen om volop te spelen. Je weet wanneer je hen kan helpen en wanneer je hen beter zelf laat ontdekken. Ook jij kan blijven groeien! Kijk naar de stellingen waarop je 'nee' antwoordde. Misschien ontdek je nog kansen om het spel van kinderen rijker te maken. Gebruik het stappenplan 'In 10 stappen naar meer speelplezier' om samen met je collega's stil te staan bij jullie aanpak. Wat willen jullie behouden? Wat kunnen jullie nog uitproberen? Kies een actie en kijk welk verschil die maakt voor de kinderen. Blijf kijken, proberen en ontdekken. Want spelen blijft elke dag verrassend!

10 voordelen van inzetten op speelplezier

KINDEREN VOELEN ZICH GOED

1 Als kinderen plezier hebben in hun spel, voelen ze zich veilig en ontspannen. Dat zorgt voor meer welbevinden.

SPEL KOMT VANZELF OP GANG

2 Kinderen die plezier beleven, beginnen spontaan te spelen. Ze hebben geen aansturing nodig, hun nieuwsgierigheid doet het werk.

KINDEREN SPELEN LANGER EN INTENSER

3 Speelplezier zorgt ervoor dat kinderen helemaal opgaan in hun spel. Ze blijven langer bezig en zijn sterk betrokken.

MEER SPEELPLEZIER BETEKENT MEER LEREN

4 Hoe groter het plezier, hoe groter de leerkansen. Tijdens intens spel leren kinderen elke dag bij.

KINDEREN DURVEN MEER PROBEREN

5 Wanneer spel leuk is, durven kinderen experimenteren. Ze proberen nieuwe dingen uit en leren omgaan met succes en tegenslag.

SPEL VERSTERKT DE ONTWIKKELING

6 Met plezier spelen helpt kinderen groeien op alle vlakken: taal, beweging, emoties en sociale vaardigheden.

JIJ ZIET WAT KINDEREN ECHT NODIG HEBBEN

7 Door te kijken naar waar kinderen plezier aan beleven, ontdek je welk materiaal en welke activiteiten hen prikkelen.

JIJ KAN SPEELPLEZIER VERSTERKEN

8 Met kleine ingrepen kan jij spel verrijken: materiaal toevoegen, ruimte anders inrichten of mee ondersteunen wanneer dat helpt.

SPEELPLEZIER VERBINDT KINDEREN

9 Samen spelen met plezier versterkt contact tussen kinderen. Ze leren samenwerken, delen en rekening houden met elkaar.

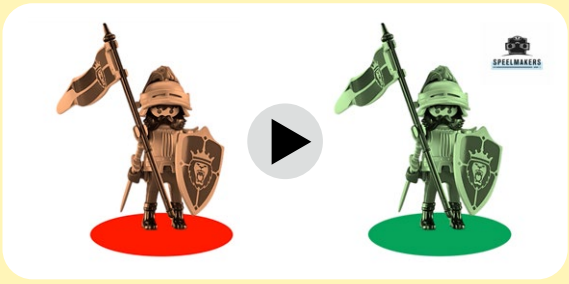
SPEELPLEZIER GEEFT RICHTING AAN JE HANDELEN

10 Als je inzet op speelplezier, maak je bewustere keuzes. Je weet wanneer je ruimte geeft en wanneer je grenzen stelt.

Aan de slag!

In 10 stappenplan naar maximaal speelplezier

1 Kijk naar de poortwachter-video

https://vimeo.com/1246626970/cbbe364032

Herkenbaar? Het doel is niet dat alles altijd kan en mag. Het doel is wel dat je je bewust bent van jouw rol en dat je hierover nadenkt. Door dit samen met je collega's te doen, werk je als team aan meer en rijkere speelkansen voor alle kinderen.

2 Hoe kijk jij naar spelen?

Het start bij hoe je naar spelen kijkt! Jouw visie en kijk op spelen is belangrijk.

- Hoe jij naar spelen kijkt, is belangrijk. Het bepaalt hoe jij het spelen van kinderen ondersteunt. Het bepaalt ook wanneer jij spel mogelijk maakt als "groene poortwachter" en wanneer niet, als 'rode poortwachter'.
- Spelen kan er heel verschillend uitzien. Elk kind speelt op zijn eigen manier. Ook elke begeleider kijkt anders naar spelen. Iedereen vindt andere dingen belangrijk.
- Sta daarom even stil bij jezelf.
  - Wat betekent spelen voor jou?
  - Wat vind jij belangrijk in het spel van kinderen?
- Met deze oefening kan je hierover nadenken. Kijk naar de woorden hieronder. Kies drie woorden die voor jou tonen wat spelen is. Welke woorden springen er voor jou uit?

Samenwerken
Grenzen verleggen
Fantasie
Plezier
Vrijheid
Structuur
Vuil worden
Experimenteren
Uitdaging
Verwondering
Interactie met anderen
Creativiteit
Natuurbeleving
Ontspanning
Inspraak
Beweging
Avontuur
Alleen kunnen zijn
Rust vinden
Interesses van kinderen
Duidelijkheid
Leeftijdsgericht
Zelfvertrouwen
Leren
Motivatie

- Het is fijn om dit samen met collega's te doen. Zo hoor je hoe anderen naar spelen kijken. Dat helpt om elkaar beter te begrijpen en samen keuzes te maken.

3 Ben jij een poortwachter?

Ben jij een poortwachter bij spel? Wanneer help je spel vooruit (groen)? Wanneer stop je spel (rood)? Denk verder over de poortwachter. Wat is er nu 'rood' dat je 'groen' kan maken?

Denk aan:

- Materiaal
- Omgeving
- Andere kinderen
- Tijd
- Begeleiding

4 Wat vind jij belangrijk voor het spel van kinderen?

Doe dit alleen of met je team. Bekijk de situaties hieronder. Kan dat of mag dat volgens jou? Hoe zit dat bij je collega's? Waarom vinden jullie dat?

Kinderen kunnen in de modder en aarde spelen of in plassen springen

Kinderen kiezen zelf waarmee ze spelen

We gaan vaak op verkenning in de buurt

We halen materiaal van buiten naar binnen of van binnen naar buiten

Kinderen mogen proberen om zelf hun eten op te scheppen en water uit te gieten

We geven kinderen de kans om te proberen, met vallen en opstaan

Ouders komen binnen en spelen mee

We werken thematisch, per seizoen of volgens wat leeft

Verschillende leeftijden spelen samen

We bieden naast speelgoed ook echte materialen en open einde materialen aan

Kinderen krijgen de ruimte om zelf conflicten op te lossen

Aan de slag!

5 Betrek ouders en vraag hoe zij naar spelen kijken

Dat kan door concrete voorbeelden te geven, door quotes of woorden op te hangen of door samen uit te wisselen over hoe je het spelen van hun kind ziet.

6 Observeer de betrokkenheid van kinderen

Observeer eerst één kind tijdens het spelen. Wat boeit het kind? Hoe schat je de betrokkenheid in? Hoe komt dit? Probeer deze vragen ook voor een ander kind te beantwoorden.

7 Denk na hoe je de betrokkenheid kan stimuleren

Doe dat aan de hand van deze vier factoren:

- **Vrijheid:** Is er genoeg keuze voor kinderen? Op vlak van materiaal, met wie ze spelen, waar ze spelen?
- **Interesse:** Wat boeit de kinderen? Hoe kan je daar met materiaal, de omgeving of een speelimpuls nog meer op inzetten?
- **Comfort:** Hoe voelen kinderen zich? Wat kan je nog doen om hun welbevinden te verhogen?
- **Uitdaging:** Welke uitdaging hebben de kinderen nodig? Hoe kan je hen dat bieden?

8 Denk na over wat jij doet

Dat kan tussendoor of na een werkdag. Je kan je reflecties noteren, door deze vragen te beantwoorden:

- Wat ging er goed vandaag?
  Hoe reageerde het kind hierop?
- Wat liep minder goed?
  Hoe reageerde het kind hierop?
- Wat wil ik de anders doen?

9 Breng je visie in de praktijk

Laat zien wat je belangrijk vindt. Dat kan bijvoorbeeld door:

- in te zetten op activiteiten
- in te spelen op kinderen
- materialen te verzamelen
- een speelhoek uit te werken

10 Laat je ondersteunen en zoek inspiratie

Vraag je pedagogisch coach of verantwoordelijke om samen met je team een gedeelde kijk op spelen te ontwikkelen. Verruim je blik met filmpjes op BlinkTV, artikels, een boek uit de bibliotheek (zie de leestips hieronder) of een bezoek aan een andere opvang. Volg vorming over een aspect van spelen waar je meer over wilt leren. Bespreek wat je inspireert, maak samen afspraken en probeer uit. Begin klein!

2026-11-13-002